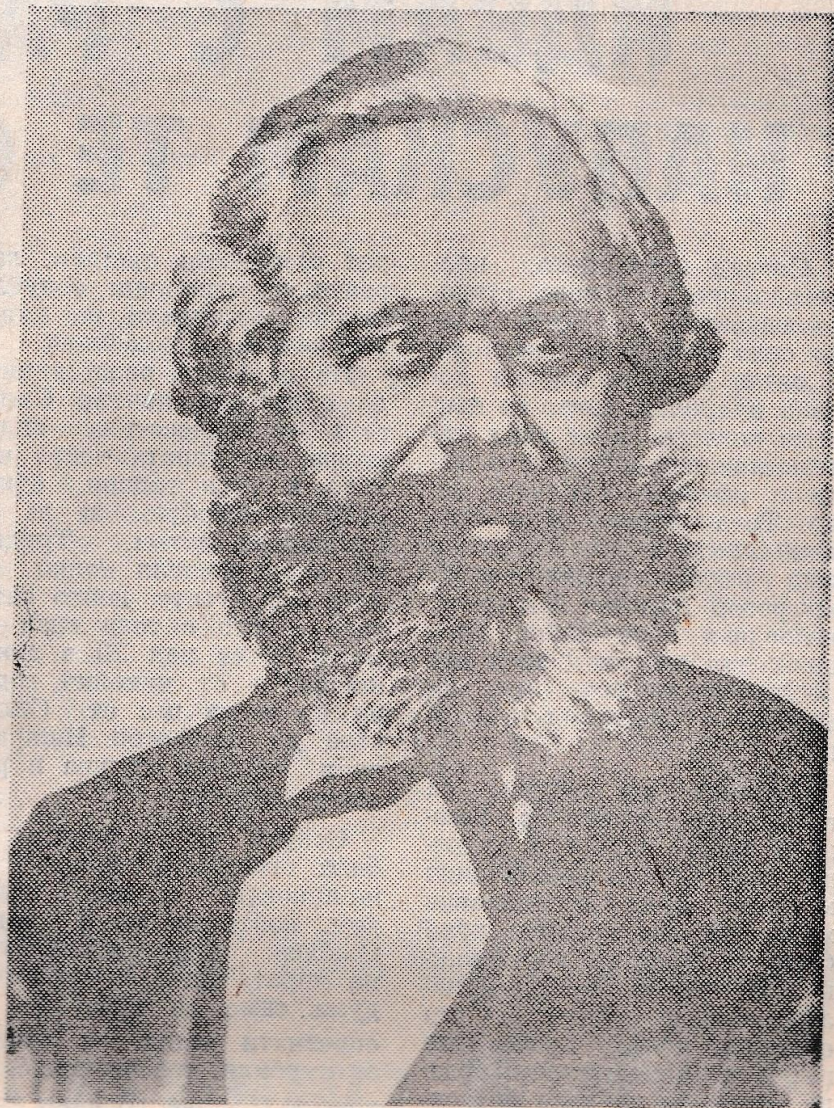

ЕПОХАТА ЖИВЕЕ С НЕГОВИТЕ ИДЕИ

В Трир — без пътеводител.

Не е нужна особена наблюдателност, за да забележиш твърде бързо, че Трир, този стохияден град на река Мозел в югозападната част на Федералната република, е туристически център. Оттук примерно до Люксембург и Франция е много по-близо, отколкото до столицата Бон. Времето е топло и приятно. Разноезичната реч на туристите е навсякъде — по живописната „Симеонщрасе“, на централния площад с неговите топли барокови сгради, край градското пристанище. А там можеш не само да направиш пътешествие с пътнически кораб, но и по възената линия да се прехвърлиш в закритата кабина от единия на другия бряг. Трир е град с двехилядна история. Някога е бил императорска резиденция и столица на Западно-римската провинция. През 1815 г. Трир е включен в Прусия. От 1945 г. той принадлежи към Ренания—Пфалц — една от провинциите на създадената четири години по-късно Федерална република Германия. Днес градът е университетски и индустриален център, известен със своето лозарство, с винарските си търговски центрове.

В туристическо-информационния център край Порта Нигра — градската врата, останала още от римско време, могат да се получат разнообразни материали, проспекти и книги за града. Единственото, което липсва, е пътеводител за неговата най-голяма забележителност — триетажната сграда на „Брюкенщрасе“ 10, заради която тук идват посетители от цялата планета. Ако не беше тя — родната къща на Карл Маркс — Трир щеше да е толкова неизвестен за света, както са всички така наречени „градове от среден тип“. Но за този, който стъпва с възлнение в родния град на основополож-

ника на научния комунизъм, литературата на туристическо-информационния център край Порта Нигра не е нужна, за да намери пътя към къщата-музей на „Брюкенщрасе“ 10. Жителите на града добре знаят за какво идват тук хиляди и хиляди хора от всички континенти. Първият трирчанин, когото запитах за музея, бе млад работник. Той работеше по уличното платно край една базилика. Описа ми веднага пътя до къщата-музей. Вторият ми съобщи точно на кой светофар и на кой ъгъл да завия. А третият, към когото се обърнах, ме заведе пред вратите ѝ. На фасадата — скромен барелеф с надпис

„Тук на 5 май 1818 г. се роди Карл Маркс“.

Интересна е историята на дома. Семейството на Карл Маркс се е заселило на „Брюкенщрасе“ 10 (по-рано „Брюкенгасе“ 664) малко повече от месец преди неговото раждане. Но следващата година те се пренасят на „Симеонщрасе“ в по-малка къща, купена от бащата на Маркс на десетгодишно изплащане. В Трир Карл Маркс остава до 1835 г. Едва през 1904 г. един от

Следва на стр. 3)

Радослав ВЕЛЕВ
(Кор. на „Работническо дело“)

Трир—Бон

ЕПОХАТА ЖИВЕЕ С НЕГОВИТЕ ИДЕИ

(Продължение от стр. 1)

местните социалдемократи узнава къде е била родната къща на Карл Маркс. През 1928 г. ГСДП закупува за 100 000 златни марки дома, който е принадлежал на частно лице. Проектът къщата да бъде превърната в музей на Маркс и Енгелс се проваля поради идването на власт в Германия на хитлерофашизма. Това намерение отчасти е осъществено едва на 5 май 1947 г., когато домът е тържествено открит като паметно място. Той е музей от 1967 г., а на 14 март м. г. по повод 100-годишнината от смъртта на основоположника на научния комунизъм след 12-месечно осъвременяване на оформлението и разширяване на експозицията е открит отново.

От оригиналната подредба не е останало нищо. На първия етаж с мебели от миналия век, взети от други трирски домове, са пресъздадени адвокатската кантора на бащата на Маркс и кухнята-столова. Характерното за музея е новата изложба „Карл Маркс. Живот. Дело. Епоха“, разположена в третия етаж на дома. Основно място в нея е отделено на живота и дейността на Карл Маркс и на дружбата му с Фридрих Енгелс. Експозицията започва от стаята, където за пръв път е видял света малкият Карл. В хронологическа последователност се проследява жизнения път на Маркс и съвместната му работа с Енгелс.

Музеят винаги е пълен с хора. Внимателно и съсредоточено, с благоговение те разглеждат експозицията. На третия етаж са основните експонати. Голямо място е отредено на „Манифест на Комунистическата партия“. Могат да се видят оригиналите на първите издания, ранини преводи на различни езици. В съседното помещение се пази като скъпа реликва оригиналът на първия том на „Капиталът“, издаден на немски език. Най-ценните експонати на музея са ръкописи на Маркс, писма, фотографии, първи издания на трудове на Маркс и Енгелс в различни страни, книги с по-

Родната къща на К. Маркс в Трир

свещения. Вниманието привлича и томчето с ръкописни стихотворения на Карл Маркс, които той е подарил на баща си по случай неговата 60-годишнина.

Няколкостотин хиляди души са посетили музея от неговото откриване през пролетта на 1967 г. В този толкова съществен за всеки комунист, за всеки прогресивен човек дом и книгата за впечатления надраства обикновеното си предназначение. Най-новата е започната само преди шест дни, но вече е почти изпълнена. В нея могат да се срещнат всички азбуки на света. Последният, вписал впечатленията си, е японец от Фукуока. Подписал се е от къде е на

латиница, но какво ли означава неразгадаемата плетеница от сложни йероглифи. Неразгадаема? Едва ли. Мислите на всеки, който напуска това свещено място, макар и изразени в различна езикова форма, имат общо съдържание — делото на Карл Маркс е живо, то е непобедимо!

Безсмъртието не е и не може да бъде отделено със стена от тленното, от всекидневието. До дома на Маркс има магазин за вестници, списания и дребни сувенири. Купувам си местния вестник „Триршер Фолксфройнд“. „Независим. Надпартиен. Основан през 1875 г.“ Сякаш не бе Маркс този, който пръв показва и

доказва, че независимостта и надпартийността в буржоазното общество са мними и лъжливи! Страниците на „Триршер Фолксфройнд“ не излъчват любов към напредничавото, но и те не могат да скрият проблемите на стохилидния град, наричан още метрополията на Мозел. На първо място сред тях е безработицата. Вестникът съобщава, че службата по труда в града ще стартира с нова инициатива — установяване на извънслужебни контакти с предприятия и учреждения, чрез които да се разкрият нови свободни места. Ако липсата на информация е причината за масовата безработица, то наистина колко лесно би могъл да бъде решен този проблем номер едно в електронизираната капиталистическа Федерална република. Остава само да бъде последвана инициативата на градските власти в Трир...

Напускам града на Маркс с листовка, която ми пъхна в ръката един младеж на централния площад. Такива листовки също не раздават в туристическо-информационния център край Порта Нигра. В нея се разобличава необявената война на американския империализъм срещу Никарагуа, призовава се към действена солидарност с народа на борещата се страна. От есента на миналата година прогресивни граждани на ФРГ отиват в Никарагуа, за да помагат в осъществяването на стопански проекти за развитието на страната. В средата на май ще замине нова бригада. В нея ще има и представител на трирския комитет за подпомагане на тази страна. „По този начин — пише в листовката — никарагуанците узнават, че в другите страни има хора, които подкрепят техния път.“

Не запомних добре как точно изглеждаше този младеж. Беше русокок и май със сиви дънки. Един като толкова други. Един трирчанин като милионите по света, които живеят и се борят според безсмъртния призив на Маркс и Енгелс „Пролетарии от всички страни, съединявайте се“.